

POLSKA AKADEMIA NAUK  
INSTYTUT HISTORII  
POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE

# KWARTALNIK HISTORYCZNY

ROCZNIK CXXIV

NR 3

WARSZAWA 2017

<http://rcin.org.pl>

POLSKA AKADEMIA NAUK  
INSTYTUT HISTORII  
POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE

---

# KWARTALNIK HISTORYCZNY

ZAŁOŻONY PRZEZ XAWEREGO LISKEGO  
W 1887 ROKU

ROCZNIK CXXIV  
2017

3

WARSZAWA 2017

<http://rcin.org.pl>

#### KOMITET REDAKCYJNY

DÁNIEL BAGI (Pecz, Węgry), RICHARD BUTTERWICK-PAWLIKOWSKI (zastępca redaktora; Londyn, Wielka Brytania), STANISŁAW BYLINA, DOROTA DUKWICZ (Warszawa), JERZY DYGDAŁA (Toruń), MARIAN DYGO (Pułtusk-Warszawa), JERZY EISLER (zastępca redaktora; Warszawa), JAROSŁAW HRYCAK (Lwów, Ukraina), MAGDALENA HULAS (Warszawa), MACIEJ JANOWSKI (zastępca redaktora; Warszawa), TOMASZ JUREK (Poznań), BARTOSZ KALISKI (sekretarz; Warszawa), TOMASZ KIZWALTER (Warszawa), SATOSHI KOYAMA (Kioto, Japonia), WOJCIECH KRIEGSEISEN (Warszawa), ROMAN MICHAŁOWSKI (redaktor; Warszawa), KRZYSZTOF MIKULSKI (Toruń), MICHAEL G. MÜLLER (Halle-Wittenberga, Niemcy), BORYS W. NOSOW (Moskwa, Rosja), ANDRZEJ NOWAK (Warszawa), EDWARD OPALIŃSKI (zastępca redaktora; Warszawa), HENRYK SAMSONOWICZ (Warszawa), JERZY STRZELCZYK (Poznań), PHILIPP THER (Wiedeń, Austria), JACEK WIJACZKA (Toruń)

Redaktorzy tematyczni: ROMAN MICHAŁOWSKI (średniowiecze), EDWARD OPALIŃSKI (wieki XVI–XVII), RICHARD BUTTERWICK-PAWLIKOWSKI (wiek XVIII), MACIEJ JANOWSKI (wiek XIX), JERZY EISLER (wiek XX)

#### ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN  
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31  
tel. +48 22 831 02 61, e-mail: kh@ihpan.edu.pl  
<http://www.kh-ihpan.edu.pl>

Redaktor językowy: Małgorzata Świerzyńska  
Adiunkt redakcji: Monika Jusupović

© Copyright by Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2017

© All right reserved. No part of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior permission of the publisher, Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk

© Wszelkie prawa zastrzeżone. Przedruk lub odtwarzanie fragmentów tej publikacji w mediach każdego rodzaju wymaga pisemnego zezwolenia Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk

PL ISSN 0023-5903

Nr indeksu 363103

Wersja elektroniczna czasopisma jest wersją pierwotną

Kolportaż wersji drukowanej czasopisma prowadzi

Wydawnictwo Naukowe Semper

Dział handlowy i księgarnia:

ul. Bednarska 20 A

00-321 Warszawa

tel./fax: +48 22 828 49 73

<http://semper.pl>

<http://semper.istore.pl>



## SPIS TREŚCI

Jacek Maciejewski, Biskup krakowski Pełka a bitwa nad Mozgawą w 1195 roku .....	411
Stanisław Bylina, Rozważania o kontrrewolucji. Czeski obóz katolicki i jego sojusznicy w walce z radykałami husyckimi .....	439
Paweł T. Dobrowolski, Honor Stirna: morderstwo, szaleństwo i normy społeczne w osiemnastowiecznym Londynie .....	467
Michał Gałędek, Epuracja urzędników w powstaniu listopadowym .....	503

### PRZEGLĄDY — POLEMIKI — MATERIAŁY

Przemysław Szpaczyński, Habsburgowie i Jan Zamoyski wobec ambicji mocarstwowych Zygmunta III .....	533
Maciej Janowski, Jeszcze raz o Lelewelu i kryteriach oceny klasyków historiografii .....	563

### ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Paweł Hanczewski, Stare i nowe problemy z Edmundem Burkiem .....	569
--	-----

\*

<i>Writing the Nation. National Historiographies and the Making of Nation States in 19th and 20th Century Europe</i> , ed. by S. Berger, C. Conrad, G.P. Marchal — Adam Kożuchowski .....	591
D. Brégaing, <i>Vox regis. Royal Communication in High Medieval Norway</i> — Jakub Morawiec .....	602
<i>My i oni. Społeczeństwo nowożytnej Rzeczypospolitej wobec państwa</i> , red. W. Krieseisen — Maria Bogucka .....	608
<i>Korespondencja Elżbiety z Lubomirskich Sieniawskiej, kasztelanowej krakowskiej</i> , t. 1: <i>Z serca kochająca żona i uniżona sługa. Listy Elżbiety z Lubomirskich Sieniawskiej do męża Adama Mikołaja Sieniawskiego z lat 1688-1726</i> , oprac. i wyd. B. Popiołek, U. Kicińska, A. Słaby — Jerzy Dygdała .....	611
P. Judson, <i>The Habsburg Empire. A New History</i> — Jan Surman .....	615
K. Sierakowska, <i>Śmierć — wygnanie — głód w dokumentach osobistych. Ziemie polskie w latach Wielkiej Wojny 1914-1918</i> — Tomasz Pudłocki .....	619

M. Chrostek, <i>Złote lata polonistyki lwowskiej (1919-1939)</i> — Tomasz Pudłocki .	625
I. Kashtalian, <i>The Repressive Factors of the USSR's Internal Policy and Everyday Life of the Belarusian Society (1944-1953)</i> — Małgorzata Ruchniewicz .....	632
M. Krzywosz, <i>Cuda w Polsce Ludowej. Studium przypadku prywatnego objawienia maryjnego w Zabłudowie</i> — Bartosz Kaliski .....	639

## IN MEMORIAM

Zbigniew Brzeziński (28 III 1928 – 26 V 2017) — Robert Kupiecki .....	647
---	-----

## CONTENTS

Jacek Maciejewski, Bishop of Cracow Pełka and the Battle of Mozgawa in 1195 .....	411
Stanisław Bylina, Reflections on the Counter-Revolution. The Czech Catholic Camp and its Allies in the Fight against Hussite Radicals .....	439
Paweł T. Dobrowolski, Stirn's Honour: Murder, Madness and Social Norms in Eighteenth-Century London .....	467
Michał Gałędek, Eputation of Officials during the Polish Uprising 1830-1831 .....	503
REVIEWS — POLEMICS — MATERIALS .....	533
CRITICAL ARTICLES — REVIEWS	
Paweł Hanczewski, Old and New Problems with Edmund Burke .....	569
Reviews .....	591
IN MEMORIAM .....	647

## WYKAZ SKRÓTÓW

AAN	— Archiwum Akt Nowych w Warszawie
AGAD	— Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie
AGZ	— <i>Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie, t. 1–25, Lwów 1868–1935</i>
AP	— Archiwum Państwowe
AIPN	— archiwum Instytutu Pamięci Narodowej
ANK	— Archiwum Narodowe w Krakowie
APH	— „Acta Poloniae Historica”
ASWK	— <i>Akta sejmikowe województwa krakowskiego</i>
ASWP	— <i>Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego</i>
BC	— Biblioteka Muzeum Narodowego im. Czartoryskich w Krakowie
BJ	— Biblioteka Jagiellońska w Krakowie
BK	— Biblioteka Polskiej Akademii Nauk w Kórniku
b.m.d.	— bez miejsca i daty wydania
BN	— Biblioteka Narodowa w Warszawie
BO	— Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu
BPAU-PANKr	— Biblioteka Naukowa Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie
BR	— Biblioteka Publiczna im. Edwarda Raczyńskiego w Poznaniu
CAW	— Centralne Archiwum Wojskowe
CDS	— <i>Codex diplomaticus nec non epistolaris Silesiae</i> , Wrocław 1956–1964
CPH	— „Czasopismo Prawno-Historyczne”
DN	— „Dzieje Najnowsze”
KDKK	— <i>Kodeks dyplomatyczny Katedry Krakowskiej</i> , Kraków 1874–1883
KDM	— <i>Kodeks dyplomatyczny Małopolski</i> , Kraków 1876–1905
KDMaz	— <i>Codex diplomaticus et commemorationum Masoviae generalis</i> , Warszawa 1919
KDP	— <i>Kodeks dyplomatyczny Polski</i> , Warszawa 1847–1887
KDW	— <i>Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski</i> , Poznań 1877 nn.
KH	— „Kwartalnik Historyczny”
KHKM	— „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”
LVIA	— Lietuvos valstybiės istorijos archyvas w Wilnie
MGH	— <i>Monumenta Germaniae Historica</i>

MGH SrG	— <i>Monumenta Germaniae Historica, Scriptores rerum Germanicarum</i>
MGH SS	— <i>Monumenta Germaniae Historica, Scriptores</i>
MK	— Metryka Koronna
MPH	— <i>Monumenta Poloniae Historica</i>
MPH s.n.	— <i>Monumenta Poloniae Historica, Series nova</i>
mps	— maszynopis
n.	— i następna
nn.	— i następne
OiRP	— „Odrodzenie i Reformacja w Polsce”
op. cit.	— opus citatum
oprac.	— opracował
PH	— „Przegląd Historyczny”
PL	— <i>Patrologiae cursus completus. Series Latina</i> , Paris 1844–1865
por.	— porównaj
przyp.	— przypis
PSB	— <i>Polski Słownik Biograficzny</i>
RDSG	— „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”
red.	— redaktor, redakcja
RH	— „Roczniki Historyczne”
RHum	— „Roczniki Humanistyczne”
rkp.	— rękopis
RWHF PAU	— „Rozprawy i Sprawozdania z Posiedzeń Wydziału Historyczno-Filozoficznego Akademii Umiejętności”, Kraków 1874–1891
	— „Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1891–1918
	— „Rozprawy Polskiej Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1921
	— „Rozprawy — Polska Akademia Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1921–1928/1929
	— „Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego — Polska Akademia Umiejętności”, Kraków 1928/1929–1952
	— <i>Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego — Polska Akademia Umiejętności</i> , Kraków 1992–
SDRE	— „Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej”
SGKP	— <i>Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich</i>
SH	— „Studia Historyczne”
SIRIO	— <i>Sbornik Imperatorskogo Russkogo Istoričeskogo Obščestva</i> , t. 1–148, S.-Peterburg 1867–1916
Sobótka	— „Śląski Kwartalnik Historyczny «Sobótka»”
SPPP	— <i>Starodawne Prawa Polskiego Pomniki</i>
SRP	— <i>Scriptores Rerum Polonicarum</i>

---

SSS	— <i>Słownik Starożytności Słowiańskich</i>
St. Źr.	— „ <i>Studia Źródłoznawcze</i> ”
sygn.	— sygnatura
Urzędnicy	— <i>Urzędnicy Dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII Wieku. Spisy</i> , red. A. Gąsiorowski, t. 1–, Wrocław, Kórnik 1985–
Urzędnicy, Litwa	— <i>Urzędnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego XIV–XVIII wiek. Spisy</i> , red. A. Rachuba, t. 1–, Warszawa 2004–
VC	— <i>Volumina Constitutionum</i> , t. 1–, Warszawa 1996– (należy cytować odpowiednio, według wzoru: VC 1/1)
VL	— <i>Volumina Legum</i> , t. 1–8, Warszawa 1732–1782; t. 9, Kraków 1889; t. 10, Poznań 1952 (cytować np.: VL 7, s. 234)
wyd.	— wydanie, wydał
z.	— zeszyt
ZH	— „ <i>Zapiski Historyczne</i> ”
zob.	— zobacz



# TRANSLITERACJA SŁOWIAŃSKICH ALFABETÓW CYRYLICKICH

Nr	Litera alfabetu cyrylicznego		Transliteracja		Język*	Nr	Litera alfabetu cyrylicznego		Transliteracja		Język
1	А	а	А	а	b b u m r s u	27	Р	р	Р	р	b b u m r s u
2	Б	б	В	в	b b u m r s u	28	С	с	С	с	b b u m r s u
3	В	в	В	в	b b u m r s u	29	Т	т	Т	т	b b u m r s u
4	Г	г	Г	г	b b u m r s u	30	Ѓ	ѓ	Ѓ	ć	s
5	Д	д	Д	д	b b u m r s u	31	Ќ	ќ	Ќ	ќ	m
6	Ђ	ђ	Ђ	ђ	s	32	У	у	У	у	b b u m r s u
7	Ѓ	ѓ	Ѓ	ѓ	m	33	Ў	ў	Ў	ў	b
8	Е	е	Е	е	b b u m r s u	34	Ф	ф	Ф	ф	b b u m r s u
9	Ё	ё	Ё	ё	b r	35	Х	х	Х	х	b b u m r s u
10	Є	є	Ê	ê	u	36	Ц	ц	С	с	b b u m r s u
11	Ж	ж	Ž	ž	b b u m r s u	37	Ч	ч	Č	č	b b u m r s u
12	З	з	З	з	b b u m r s u	38	Џ	џ	Đ	đ	m s
13	С	с	Ž	ž	m	39	Ш	ш	Š	š	b b u m r s u
14	И	и	И	и	b** b u m r s u	40	Щ	щ	Ŝ	ŝ	b u r u
15	І	і	Ì	ì	b r** u	41	Ъ	ъ	"	"	b** b u r
16	Ї	ї	Ï	ï	u	42	Ы	ы	Ÿ	ÿ	b r u**
17	Ј	ј	Ǧ	ǧ	m s	43	Ь	ь	'	'	b b u r u
18	Й	й	Ј	ј	b b u r u	44	Э	э	È	è	b r
19	К	к	К	к	b b u m r s u	45	Ю	ю	Û	û	b b u r u
20	Л	л	Л	л	b b u m r s u	46	Я	я	Â	â	b b u r u
21	Љ	љ	Ľ	ľ	m s	47	'	'	'	'	b b u m r s u
22	М	м	М	м	b b u m r s u	48	Њ	њ	Ĝ	ğ	b** u**
23	Н	н	Н	н	b b u m r s u	49	Ћ	ќ	Ě	ě	b** r** u**
24	Њ	њ	Ñ	ñ	m s	50	Ќ	ќ	Ǻ	ǻ	b u**
25	О	о	О	о	b b u m r s u	51	Ө	ө	Ƒ	ƒ	r**
26	П	п	Р	р	b b u m r s u	52	У	у	Ÿ	ÿ	r**

\* Oznaczenia języków: b — białoruski, bu — bułgarski, m — macedoński, r — rosyjski, s — serbsko-chorwacki, u — ukraiński.  
 \*\* Występuje w dawnej pisowni.